20/03/2023

Ο Προκόπης Παυλόπουλος για τις νόμιμες αξιώσεις της Ελλάδας από την Γερμανία

/ Επικαιρότητα

Προκόπης Παυλόπουλος: Η αρνητική στάση της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας αναφορικά με τις νόμιμες αξιώσεις της Ελλάδας για το κατοχικό δάνειο και για τα θύματα και τις υλικές καταστροφές της ναζιστικής θηριωδίας πλήττει ευθέως την Διεθνή και την Ευρωπαϊκή Νομιμότητα

Μιλώντας την Δευτέρα 20 Μαρτίου 2023 σε εκδήλωση στο **Πολεμικό Μουσείο** για το βιβλίο του **Δημοσιογράφου κ. Γιώργου Χαρβαλιά**, με τίτλο **«Γιαβόλ! Αίμα, λήθη και υποτέλεια. Η άγνωστη Ελληνογερμανική ιστορία»**

(εκδ. Πεδίο, 2023), ο **τέως Πρόεδρος της Δημοκρατίας, Ακαδημαϊκός και Επίτιμος Καθηγητής της Νομικής Σχολής του ΕΚΠΑ κ. Προκόπιος Παυλόπουλος** επισήμανε, μεταξύ άλλων, και τα εξής:

«Πριν αρχίσω την σύντομη ομιλία μου κατά την σημερινή εκδήλωση, θεωρώ αυτονόητο χρέος μου να σας προτείνω ν' αποτίσουμε, από κοινού, τον οφειλόμενο φόρο τιμής στην Μνήμη των αθώων θυμάτων της ανείπωτης σιδηροδρομικής τραγωδίας των Τεμπών. Με την επισήμανση ότι αυτός ο φόρος τιμής έχει ουσιαστικό νόημα, κυρίως για όσους συμμετέχουμε ή έχουμε συμμετάσχει στον δημόσιο βίο του Τόπου μας, όταν σηματοδοτεί και την ειλικρινή ανάληψη των ευθυνών που μας αναλογούν ιδίως για τέτοιες τραγωδίες. «*Συμπυκνώνω*» αυτό το χρέος ευθύνης προσφεύγοντας στην ρήση του Ασημάκη Πανσέληνου, από το δοκίμιό του «*Συνέντευξη με τον εαυτό μου*» *(1984): «Σ' ένα αληθινά δημοκρατικό κράτος, το κράτος με τους πολίτες πρέπει να έχουν αμοιβαίο αίσθημα ενοχής. Αλλά το πρώτο αίσθημα ενοχής το οφείλει το κράτος απέναντι στους πολίτες».*

Α. Το βιβλίο του κ. Γιώργου Χαρβαλιά συνθέτει μια ολοκληρωμένη και άκρως τεκμηριωμένη «*κατάθεση*» του συγγραφέα για τις προφανέστατες και βαρύτατες διαχρονικές ευθύνες της Γερμανίας στο πλαίσιο του Πρώτου και Δεύτερου Παγκόσμιου Πολέμου, τις οποίες όμως η Χώρα αυτή ουδέποτε ανέλαβε ειλικρινώς και επαρκώς, ιδίως έναντι της Ελλάδας. Αυτό δε οφείλεται στο ότι και όπου εμφανίζεται, κατά την ιστορική και όχι μόνο ανάλυση, το υποκειμενικό στοιχείο –κάτι αναπόφευκτο για έργο αυτής της μορφής- ο κ. Γιώργος Χαρβαλιάς στηρίζει τις θέσεις του σε αδιάσειστα στοιχεία και έτσι δεν απομακρύνεται από την αλήθεια. Εκεί όμως όπου η έρευνα του κ. Γιώργου Χαρβαλιά συνιστά υποδειγματική και πολυπρισματική ιστορική, οικονομική και νομική συμβολή για τις Εθνικές μας Θέσεις είναι το μέρος, το οποίο εμβαθύνει στο ζήτημα των νόμιμων αξιώσεων της Ελλάδας για το κατοχικό δάνειο και για τα θύματα και τις υλικές καταστροφές της ναζιστικής θηριωδίας (σελ. 198 επ.) Αυτό το τμήμα του βιβλίου του κ. Γιώργου Χαρβαλιά αφορά η δική μου παρέμβαση.

Β. Ξεκινώ τονίζοντας, για πολλοστή φορά, ότι είναι η ίδια η έννοια της Διεθνούς και της Ευρωπαϊκής Νομιμότητας –μακριά από κάθε λογική αντεκδίκησης, που είναι παντελώς ξένη σ' εμάς, τους Έλληνες– η οποία θεμελιώνει, στο ακέραιο, τις αξιώσεις της Ελλάδας ως προς το κατοχικό δάνειο και τις εν γένει αποζημιώσεις για τα θύματα και τις υλικές καταστροφές της ναζιστικής θηριωδίας. Και τούτο διότι η Δικαιοσύνη της Ιστορίας, προκειμένου το μήνυμα «*Δεν ξεχνάμε, Ποτέ ξανά*» να καταστεί πράξη, απαιτεί από τους θύτες να ολοκληρώσουν την «*συγγνώμη*» τους αποδίδοντας και στην Ελλάδα αυτό που δικαιωματικώς της ανήκει. Πράγμα που σημαίνει πως αν η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας εννοεί και αναγνωρίζει, στο ακέραιο, τις ευθύνες της για το ναζιστικό παρελθόν της οφείλει,

αμέσως, να πράξει έναντι της Ελλάδας εκείνο, το οποίο επιβάλλει τόσον η Ιστορική διαδρομή της Ευρωπαϊκής Ένωσης και ο κοινός μας Ευρωπαϊκός Πολιτισμός, ιδίως δε ο κοινός μας Ευρωπαϊκός Νομικός Πολιτισμός. Και επ' αυτού υπενθυμίζω τις βασικές μας θέσεις -που είναι και Εθνικές μας Θέσεις, αφότου συντελέσθηκαν τα εγκλήματα της ναζιστικής θηριωδίας κατά της Ελλάδας και του Ελληνικού Λαού- ως προς τις ως άνω αξιώσεις μας. Διευκρινίζεται, ευθύς εξ αρχής, ότι έχουμε να κάνουμε με δύο εντελώς διαφορετικά, από νομική άποψη, θέματα. Ήτοι:

I. Πρώτον, με το κατοχικό δάνειο προς την Γερμανία, το οποίο συνήφθη υποχρεωτικώς –ορθότερα με καταναγκαστικό και εκβιαστικό τρόπο- μεταξύ της κατοχικής Ελληνικής κυβέρνησης και της Γερμανίας, προς συντήρηση των στρατευμάτων κατοχής. Εδώ πρόκειται, λοιπόν, από νομική σκοπιά για ενοχή εκ συμβάσεως. Άρα, η αντίστοιχη εκ της συμβάσεως απαίτηση της Ελλάδας είναι ενδοσυμβατικής -και όχι αδικοπρακτικής- προέλευσης.

Α. Σε αυτήν την απαίτηση προστίθενται ποσά, τα οποία προκύπτουν από συναφείς προς την δανειακή σύμβαση αιτίες, όπως είναι ιδίως οι τόκοι υπερημερίας λόγω μη έγκαιρης εξόφλησης.

Β. Για την απαίτηση αυτή δεν τίθεται ούτε θέμα παραγραφής ούτε θέμα παραίτησης. Τίθεται μόνο ζήτημα συνολικού υπολογισμού της ως σήμερα. Ας σημειωθεί, ότι η Ελληνική θέση γίνεται νομικώς τόσο περισσότερο ισχυρή, όσον η αποπληρωμή του δανείου είχε αρχίσει ήδη από την κατοχική περίοδο.

II. Και, δεύτερον, με τις αποζημιώσεις λόγω ανθρώπινων θυμάτων και υλικών καταστροφών στην Ελλάδα από τα στρατεύματα κατοχής.

Α. Επισημαίνεται, πριν απ' όλα, ότι το 1946, στην Διάσκεψη των Παρισίων, είχε προσδιορισθεί ένα –κατά προσέγγιση- ποσό τέτοιων αποζημιώσεων προς την Ελλάδα ύψους 7,5 δισ. δολαρίων. Κυρίως δε επισημαίνεται μ' έμφαση ότι το 1953, με την Συμφωνία του Λονδίνου, δεν «*χαρίσθηκαν*» στην Γερμανία οι οφειλές της λόγω πολεμικών αποζημιώσεων, όπως η γερμανική πλευρά «*τεχνηέντως* » φαίνεται να διατείνεται.

1. Η Συμφωνία αυτή απλώς έθεσε «*σε αδράνεια*» τις οφειλές της Γερμανίας ως την υπογραφή, κατά το Διεθνές Δίκαιο (Δίκαιο του Πολέμου), «*Συμφώνου Ειρήνης*» μεταξύ της τελευταίας και των Δυνάμεων που νίκησαν στον Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο. Πρόκειται νομικώς για ένα είδος «*αναβλητικής αίρεσης*» (*lato sensu*), σχετικά με την εξόφληση των υποχρεώσεων της Γερμανίας, επειδή τότε θεωρήθηκε ότι αυτή δεν διέθετε –πρωτίστως λόγω της διαίρεσής της σε Δυτική και Ανατολική- την κατά το Διεθνές Δίκαιο απαιτούμενη πολιτειακή υπόσταση για ανάληψη και εκπλήρωση συναφών

υποχρεώσεων.

2. Τούτο –ήτοι η ικανότητα σύναψης «*Συμφώνου Ειρήνης*»- επήλθε το 1990. Όταν, μετά την επανένωση της Γερμανίας, η τελευταία απέκτησε ενιαία, νομικώς, πολιτειακή υπόσταση και κυριαρχία. Ειδικότερα, το 1990 υπογράφηκε το λεγόμενο «*Σύμφωνο 2 + 4*» μεταξύ της ενωμένης πλέον Γερμανίας και ΗΠΑ, ΕΣΣΔ, Γαλλίας και Αγγλίας.
3. Γίνεται δε σήμερα, γενικώς και επισήμως, δεκτό –*de facto* δε το έχει αποδεχθεί και η Γερμανία, αφού στην βάση αυτή στηρίζει την εν γένει κυριαρχία της- ότι το ως άνω Σύμφωνο επέχει την θέση του «*Συμφώνου Ειρήνης*» που προβλέπει, κατά το Διεθνές Δίκαιο, η προαναφερόμενη Συμφωνία του Λονδίνου του 1953. Και τούτο διότι μόνον έκτοτε η Γερμανία μπορούσε να υπογράψει ένα τέτοιο «*Σύμφωνο*», δεδομένου ότι μόνο τότε, κατά τα προλεχθέντα, απέκτησε την ενότητά της και την ενιαία κυριαρχία της μετά το Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο.
4. Το «*Σύμφωνο 2 + 4*» καλύπτει, λόγω της νομικής φύσης του αλλά και γενικότητάς του, και τα μη συμβαλλόμενα πλην όμως «*παθόντα*» από την γερμανική κατοχή Κράτη, όπως η Ελλάδα. Είναι δηλαδή νομικό κείμενο γενικής εφαρμογής.

Β. Η από Ελληνικής πλευράς νομική βάση των αποζημιωτικών απαιτήσεων κατά της Γερμανίας βρίσκει σταθερό έρεισμα κυρίως στις διατάξεις του άρθρου 3 της Δ΄ Σύμβασης της Χάγης του 1907, οι οποίες κωδικοποίησαν και τις ως τότε διατάξεις του Δικαίου του Πολέμου.

1. Κατά τις διατάξεις αυτές: «*Ο εμπόλεμος όστις ήθελε παραβιάσει τας διατάξεις του Κανονισμού θα υποχρεούται, αν συντρέχει λόγος, εις αποζημίωσιν, θα είναι δε υπεύθυνος δια πάσας τας πράξεις τας διαπραχθείσας υπό των προσώπων των μετεχόντων της στρατιωτικής του δυνάμεως*». Επέκεινα, οι διατάξεις των άρθρων 46 και 47 του «*Κανονισμού Νόμων και Εθίμων του Πολέμου στην ξηρά*», ο οποίος είναι προσαρτημένος στην Δ΄ Σύμβαση της Χάγης του 1907, καθιερώνουν και τις δύο θεμελιώδεις αρχές του Δικαίου του Πολέμου, ήτοι τις αρχές της προστασίας του σεβασμού του Ανθρώπου και της ατομικής ιδιοκτησίας.
2. Όλες αυτές τις αρχές επικαιροποίησε η απόφαση του Διεθνούς Στρατιωτικού Δικαστηρίου της Νυρεμβέργης, το 1946. Αυτό είχε αποδεχθεί, έναντι της Ελληνικής Κυβέρνησης, επισήμως, το 1965, ο τότε Καγκελάριος Λούντβιχ Έρχαρτ. Ο ίδιος δε είχε μιλήσει για επανορθώσεις ύψους 500 εκ. γερμανικών μάρκων.

Από τα όσα εκτέθηκαν προκύπτει ότι οι ως άνω αξιώσεις μας, από τις οποίες ουδέποτε και καθ’ οιονδήποτε τρόπο έχουμε παραιτηθεί, είναι πάντα νομικώς ενεργές –πράγμα που σημαίνει ότι δεν τίθεται κανένα θέμα παραγραφής- και

δικαστικώς επιδιώξιμες.

Α. Και ο κοινός μας Ευρωπαϊκός Νομικός Πολιτισμός, ως μέρος του εν γένει κοινού μας Ευρωπαϊκού Πολιτισμού που συντίθεται από τις διατάξεις αλλά και από τις θεμελιώδεις αρχές και τις αξίες της Ευρωπαϊκής και της Διεθνούς Νομιμότητας, επιβάλλει την σχετική απόφαση να την λάβει αρμόδιο δικαιοδοτικό Forum, με βάση το σύνολο του εφαρμοζόμενου, εν προκειμένω, Διεθνούς Δικαίου. Η θέση αυτή είναι, κυριολεκτικώς, Εθνική και, κατά συνέπεια, αδιαπραγμάτευτη. Πολλώ μάλλον όταν την θέση αυτή ενισχύει, πλέον, καταλυτικώς η πρόσφατη γνωμοδότηση (2019) της Ομοσπονδιακής Υπηρεσίας Εμπειρογνωμόνων του Γερμανικού Κοινοβουλίου (*Bundestag*). Η οποία αφενός αναγνωρίζει ότι δεν τίθεται ζήτημα παραίτησης ή παραγραφής των αξιώσεων στην Ελλάδα. Και, αφετέρου, προτρέπει, «*expressis verbis*», την γερμανική πλευρά ν' αποδεχθεί την προσφυγή Ελλάδας και Γερμανίας στο αρμόδιο Διεθνές Δικαστήριο της Χάγης. Και κατά τούτο, μόνο προβληματισμό προκαλεί η από 18.10.2019 απόρριψη της, από τον Ιούνιο του ίδιου έτους, πλήρως τεκμηριωμένης ρηματικής διακοίνωσης της Ελλάδας -αλλά και μεταγενέστερες, άμεσες ή έμμεσες, απορρίψεις-αναφορικά με την προοπτική προσφυγής σε αρμόδιο δικαιοδοτικό Forum, για την οριστική επίλυση της σχετικής διαφοράς ως προς τις αξιώσεις της Ελλάδας αναφορικά με το κατοχικό δάνειο και τις γερμανικές αποζημιώσεις.

Β. Η προαναφερόμενη άρνηση της Κυβέρνησης της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας με το ν’ αγνοεί όλα τα κατά τ’ ανωτέρω, πλήρως τεκμηριωμένα, νομικά επιχειρήματα, εμφανίζεται παντελώς αναιτιολόγητη, δοθέντος ότι έρχεται σε κραυγαλέα αντίθεση και προς την Ευρωπαϊκή και την Διεθνή Νομιμότητα. Επιπλέον, η άρνηση αυτή είναι άκρως αντιφατική και υποκριτική, αφού δεν είναι νοητό και αποδεκτό, από πλευράς συνεπούς διεθνούς συμπεριφοράς, η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας από την μια πλευρά να επιχειρεί, σε πολλές περιπτώσεις, να «*παραδώσει μαθήματα*» σεβασμού, εκ μέρους άλλων Κρατών, της Διεθνούς και της Ευρωπαϊκής Νομιμότητας. Και, από την άλλη, ν’ αρνείται την συμμόρφωσή της προς αυτές, όταν μάλιστα πρόκειται για θύματα και ζημίες προερχόμενες από το εφιαλτικό ναζιστικό της παρελθόν, το οποίο έχει, δημοσίως και διεθνώς, καταδικάσει και αποκηρύξει με κάθε μέσο και με κάθε τρόπο. Υπό τις συνθήκες αυτές είναι βέβαιο ότι με την προαναφερόμενη συμπεριφορά της η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας υποσκάπτει, «*εκ των έσω*», την αξιοπιστία της και το κύρος της, σ’ Ευρωπαϊκό και Διεθνές επίπεδο. Όπως είναι λοιπόν αυτονόητο, η Ελλάδα δεν αποδέχεται, ούτε πρόκειται ν’ αποδεχθεί, καθ’ οιονδήποτε τρόπο, την άρνηση αυτή. Πράγμα που σημαίνει ότι θα επανέλθει εν προκειμένω, δίνοντας ακόμη μεγαλύτερη έκταση και έμφαση στα νομικά -και όχι μόνο- επιχειρήματά της.»

Παρακολουθήστε ολόκληρη την εκδήλωση: